

לפני 25 שנה

"העולם הזה" 836
תאריך: 29.10.53

תונאי יהודי אודותיה בישראל, נעשה שבוע קודם לכן משכונן זה. כתב השבועון בפאריס, מקסים סלומון, הכי ככתבה תחת הכותרת, "ישראלים בפאריס", את סיפורה של תלמידת-האמנות ודוגמנית-העירום הישראלית חנה אשר, ותלאתיה בעיר-האורות. סופר השבועון לענייני קולנוע ותיאטרון, מיכאל אלמו, הביא תחת הכותרת, "צ'ארלי, צ'ארלי" את סיפור חייו של אמן הקולנוע צ'רלי צ'פלין.

בשער הגיליון: מזכיר-המדינה האמריקאי, ג'ון פוסטר דאלס ("אם אין אללה מלבד הודלה, עכדאלס הוא נביא").

גיליון "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא את החלק השלישי בסדרת כתבות-התחקיר שדנו בהעמקת הקיטוב החברתי בישראל, תחת הכותרת, "דופקים את השחורים". עיקרה של הכתבה עסק באי יכולתה של העילית שבין עילי ארצות אסיה למלא מישראל את התפקידים אותם הם מילאו בארצות מוצאם. כתבות-השער הוקדשה לתולדותיו ולדיוקנו של מזכיר-המדינה (שר-החוזר) האמריקאי, ג'ון פוסטר דאלס, אבי מדיניות על עברי פריתוחם, שהביאה להסלמתה של המלחמה-הקרה, בין המערב למזרח. דאלס, בעזרת שיתוף-פעולה אמריקאי-ערבי, הביא לקיצוץ במענקים האמריקאים ליש"ר, תוך הבאתה אלי סף של משבר-ככלכלי.

השבוע לפני 25 שנה, התפרסמו בעולם הדויה של פעולת-התגמול הישראלית, בכפר הערבי קיביות, פעולה שהכניסה העי-

שערוריית פעולת-התגמול בכפר-קיב"ה * להקים קיוסק ליד

צריפו של בן-גוריון * מדוע לומד יגאל מוסינזון צרפתי?

עיתונות

ללא הכנה

...לאחר שאזלה תחמושתם של אנשי המשמר הלאומי (25 כדורים לאיש) חדרו הישראלים לתוך קיב"ה, כשבידיהם רוב בים ותת-מיקלעים. הם קטלו את גבר, אשה וילד שמצאו, אחר היפנו את האש אל הצאן. בתום מלאכה זו פוצצו 42 בתיים, בית-ספר ומיטגד. צעקות הגוססים נשמעו בין הפיצוצים. הכפריים שהתחבאו בין השיחים יכלו לראות חיילים ישראליים משתרעים יכלו מפתן בתיהם. מעשנים ומתלוצצים, כשהלכות מאירות את פניהם...

שלושה מיליון קוראי שבועון-החדשות טיים, קראו השבוע את התיאור הזה. מאות מיליונים קראו תיאורים אחרים, לא פחות מוזעזעים. ההסתגנות הערבית לישראל הודו כרה לרוב רק בשתיים-שלוש מילים מסייגות.

היה זה קודם כל התגשמות החוק הרי פסיכולוגי הישן, הידוע לכל תועמלן מומי. חה. תאונת-רכבת אחת, בה נהרגים שלוש שים איש, מועזת את הציבור פי אלף יותר מאשר תאונת שיגרתיות, הקוטי לות מאות בני אדם משך שנה.

מעשה קיב"ה יצר הלם. הועזעים הרי עידו את העולם.

מברקי הזוועה. אולם היה זה גם כישלון מעשי של מנגנון התעמולה של מדינת-ישראל. כל מדינות-ערב שיכללו את שירותי-התעמולה שלהם, כדי שיאים מיקצועיים. עיתונאים הרים ומקומיים זר כים בהן להקלות מרחיקות-לכת, מתקב-לים בקלות על-ידי ראשי המדינות, מי שישאקלי עד נגיבי.

בירדן פועל מנגנון זריו מאד תחת פיי קיחו של נאשאיבי הפיקח. בעבר הגי-הוג פלסטיני ותיק. הוא החיש את אברי תונאים לקיביות שעות מעטות אחר גמר הפעולה. הם עוד מצאו את החורבות ער-נות, את הפלחים מייללים, את הפצועים זועקים. תמונת הזוועה הוברקו ללונדון ולוולשינגטון בו ביום.

מנגנון התעמולה של ישראל, לעומת זאת, אינו מצטיין בגאוניותו. כימעט כל העיתונאים הזרים התלוננו מאז ומעולם שאינם יכולים להגיע למקורות האינפור-מציה. רובם יצאו את ישראל ושבילכם טינה. עיתונאים וצלמים מקומיים, זוכים רק לעיתים קרובות לעידוד, ולא עלה על דע תאיש לנצל את פרי עבודתם למען המדינה.

רק השבוע רצו פקידי הממשלה אל העיתונאים, וביקשו באופן בהול מיסמכים, שיעזרו לבסס את טענות נציגי ישראל באר"ם. נתברר כי ניספחי ישראל בתוך-לארץ, העולים למדינה כסף לא מועט, לא ניהלו בחודשים האחרונים שום תעמולה נגד הסתגנות, לא מסרו לעיתוני העולם שום אינפורמציה בעלת-ערך. אחת הסיי-בות: הניספחים הם ברובם פוגצ'ינורים מופלגתיים, חובבים, וחסרי ניסיון במיק-צוע העיתונות.

בין השאר הובהלו לנציגי ישראל תמונת העולם הזה (810) מתקריות-הגבול בירושלים.

הממשלה

לא להרגיז

כשקיבל פינחס שינער, ראש ממשלת השילומים ** בקלן, גרמניה, מיברק דחוף מאת ממשלת ישראל, לבוא במהירות האפי-שרית לירושלים, לא יכול היה לנחש את סיבת ההזמנה הפתאומית. זה עתה חזר מישראל לגרמניה, כשבידו רשימת סחור-רות השילומים לשנ 1954/55. הוא מיהר להגיש לממשלת בון את הרשימה ב-1 באוקטובר לפי הנהול, ולא הספיק עדיין לפרוק את מזוודותיו בבית-המלון הגרי-

** ממשלת השילומים תיפקדה בשנים הראשונות לאחר חתימת הסכם-השילומים, כשגרירות ישראל בגרמניה.

מני, והנה נקרא לחזור. האם שכח משהו? באותו זמן המו משרד ראש-הממשלה וצמרת משרד-האוצר ככורות. מעצבי ה-מדיניות הישראלית עיינו בכובד ראש ב-דו"ח שגירי ישראל בארצות-הברית, אבא אבן, שהודיע בצורה שלא השתמעה לשתי פנים, כי הממשלה האמריקאית החליטה לעכב את מתן המענק לשנת הכספים ה-שוטפת לישראל, ביגלל אי-ציותה להוראות ראש משקיפי האר"ם, ראגן באניקה, להפסיק את העבודות בערוץ הירדן.

כי ג'י. נגד שרת. הדו"ח ירד כי מהלומה כבדה על ראשי המדינה. גם הידיעות הקודמות על מגמות האמריקאים לקצץ ב-10 מיליון דולר במענק בן 67 מיליון דולר, גרמו כאב-ראש הגון לשר-האוצר, לוי אשכול, ולשר-המיסחר והתע-שייה, סרץ ברנשטיין. מישרדיהם נחפזו לערוך מחדש את התקציבים במטבע חוץ, לקצץ בכל הסעיפים האפשריים, מגות

רענו לוריא צייר הקריקטורות של מערכת העולם הזה, השבוע לפני 25 שנה, היה רענו לוריא, שהיה באותם ימים בראשית דרכו, אם כי ציוריו נחזו באותו קו מאפיין של היום. הקריקטורה הרציב הופיעה על עמוד השער האחורי, ועסקה בתיאור מדינת ישראל, בלא העמקנים האמריקניים.

הקפה והתה הוקטנו מייד, ועדיין היתה יד המקצץ נטויה. כשנתקבל האיום על הפסקת המענק, נדמה היה שיד המתונים בממשלה תהיה על העליונה. שר-החוזר, משה שרת, היה עוד לפני כן נגד הסתבכות עם ראש מש-קיפי אר"ם ועם ג'ון פוסטר דאלס, חיפש מוצא של כבוד מעניין חפירת התעלה ליד גשר בנות-יעקב. אולם ההצבעה בממשלה הוכיחה הפעם אחרת: שרת נותר במיעוט גמור (לצידו עמדו רק משה שפירא ופרץ נפתלי). הציונים הכלליים (כיום המיפי-לגה הליברלית), למרות הרוגו ביגלל ה-פעולות בערוץ הירדן ופעולות תגמול ש-נערכו ללא ידיעתם, תמכו בראש-הממ-שלה.

הקש לטובע. אולם עם ההחלטה לא להכנס לחץ האמריקאי, נשאר חור פעור בקופת האוצר. לפני שנה, בתקופה זו, עבד כבר מישרדו של מקדניאל במלוא הקיטור. האדמיניסטרציה של ממשלת טרור מן העבירה באותה תקופה כבר סכום של 50 מיליון דולר, והממשלה יכלה לסי-תום פיות כמה נושים ולמלא בזרם הדור-לרים את המחסנים הריקים. השנה לא קיבלה עדיין אף סנט. ההובות שרצו עליה לא היו קלים כל יקיר. 70 מיליון דולר היה עליה לשלם תוך תקופה קצרה. מישהו הזכיר לפתע את השילומים, שיוכלו לעזור לעור בזמן צרה. כשם שהטובע נאחו בקש, ולמרות שלא האמינו בעזרתה של גרמניה, יצא מיברק מבוהל לפינחס שינער.

תוכן השיחה בין לוי אשכול לשינער לא פורסם ברבים. יושב-ראש ממשלת הרי קניות, המכיר את גרמניה לא פחות טוב מאשכול את קופחו, לא השאיר כל אשר-ליה שהיא לגבי אפשרויות החלפת השי-לומים ב-60 מיליוני הדולרים של המענק האמריקאי. לא ידוע עדיין מה היו תוצ-אות השיחות המוקדמות של שינער בגר-מניה, אולם ארצה הגיעו קטעי עיתונות המתייחסים בספק רב לגבי האפשרות לחלץ את ישראל מן המצוקה הכלכלית.

- גרמניה יש השנה מאזן שלילי עם ארצות גוש השטרלינג.
- אולם חוגים גרמניים שהיו יותר גלויי לב, הביעו את הסתייגותם לגבי העזרה הכלכלית לישראל, גם לו היה בכוח ממ-שלת בון לעזור:
- לא להרגיז את ג'ון פוסטר דאלס.
- לא להרגיז את הערבים.
- לא להרגיז את הגרמנים.

אנשים

- בדרך האופיינית לו, הגיב על ה-שמועה של השתקעות בן-גוריון בנגב, **אפרים גוזמן**, מזכירה הגימרי, החיי-כני ובריא-הגוף של התאחדות הסוחרים. הוא אמר: "אם יקימו צריף לראש-הממ-שלה בנגב, כל בקשתי היא שיתנו לי רשיון להקים לידו קיוסק".
- ידידים שפגשו את קצין קשרי-הציבור של המיטרה והסופר **יגאל מוסינזון**, המרכיב כרגיל משקפים כהות זכוכית וכובע קצין מיטרה, בכניסה ל-בית הספר ללימוד שפות ברלין, בתל-אביב, הופתעו לשמוע מפיו כי החליט לעת זיקנה (34) ללמוד צרפתית. המטרה: לקרוא את גדולי הספרות הצרפתית במי-קורם.